

REVISION AF SKANDINAVIENS TIPULIDÆ

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Forts. fr. p. 208, Årg. 2.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

2. **P. pratensis** (LIN.) svart; abdomen med gula eller hvita sidofläckar; vingar brunaktiga med svart pterostigma. *Var.* abdomen gul med svart, tandadt ryggband.

Zett. X. 3989. XII. 4901. Siebke Enum. IV. 236.

Under samma tid som föregående i södra och mellersta Sverige och i södra Norge.

II:o Abdomen gul med eller utan mörk rygglina.

A) Abdomen utan mörk rygglina, blott de 2 sista segmenterna bruna och stundom en brunaktig fin sidolinea. (Thorax ockragul med 4 räta, grå ryggband; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; panna med grått band.)

3. **P. annulicornis** (MEIG.) antenner brunringlade; vingar gråaktiga med svartbrunt pterostigma och innanför detta en hvit, otydlig fläck.

P. varicornis Zett. X. 4002. Siebke Enum. IV. 237.

Tip. annulicornis Meig. S. B. VI. 289, 51.

Under Juni och Juli månader i Norrbotten, Gudbrandsdalen och vid Kristiania.

B) Abdomen med brunt ryggband och längs hvarje sida en mörk linea.

1) Vingar med svartbrunt pterostigma. (Kroppsfärg gul; fötter gula, lårens och tibiernas spets merendels brun.)

a) Thorax med 3 räta svarta ryggband. (Vingar med brunt tvärband.)

4. **P. dentata** (MEIG.) antenner bruna med 3 basleder gula.
Zett. X. 3992.

Under Maj i Skåne.

b) Thorax med 3 svarta ryggband, hvaraf båda sidobanden äro framtill krökta.

(1) Vingar med brunt tvärband.

5. **P. quadrifaria** (MEIG.) antenner bruna, 2—3 basleder gula; anus vid basen svart med gul spets (♂) eller helt gul (♀).

P. fascipennis Zett. X. 3993. *P. quadrifaria* Meig. S. B. I. 199. 43.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige.

(2) Vingar utan brunt tvärband.

6. **P. iridicolor** (SCHUMM.) bröstet och dess sidor ofläckade; vingarnes pterostigma svart, punktformigt.

Schumm. Besch. Schles. Tip. 101. 47. *P. sannio* Zett. X. 3994. Siebke Enum. IV. 236.

Under Juni—Augusti i hela Sverige samt södra och mellersta Norge.

7. **P. cornicina** (LINN.) bröstet och dess sidor med rostbruna fläckar; vingarnes pterostigma svartaktigt, stort, ovalt. *Var.* bröstets fläckar svartaktiga.

Zett. X. 3996. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—September i södra och mellersta Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

2) Vingar med brungult eller blekt pterostigma.

a) Thorax med 3 räta, bruna eller svarta ryggband. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

8. **P. scurra** (MEIG.) thorax gul; antenner svarta, 1—3 basleder gula; bröstets sidor ofläckade (♂) eller ljust rödfläckiga (♀).

Zett. X. 4000. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge, åtminstone upp i Værdalen.

9. **P. picticornis** (ZETT.) thorax grå; antenner gula, brunringlade; bröstets sidor upptill med rödgult band.

Zett. X. 4003.

Funnen i Skåne.

b) Thorax med 3 svarta ryggband, hvaraf sidobanden äro framtill krökta. (Kroppsfärg gul; bröst och bröstsidor svartfläckiga; fötter bruna, lårens bas gul.)

10. **P. maculosa** (MEIG.) sidoknölen på metathorax framför vingkolfvarne omgifven af en halfmånformig svart eller svartbrun fläck; abdomens ryggband sammanhängande.

Zett. X. 3997. Siebke Enum. IV. 237.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och i Norge, åtminstone upp till Trondhjem.

11. **P. histrio** (FABR.) sidoknölen på metathorax framför vingkolfvarne på undre sidan med svartbrun, ej halfmånformig fläck; abdomens ryggband upplöst i fläckar.

Zett. X. 3999. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge, åtminstone upp i Österdalen.

28. Släktet: DOLICHOPEZA MEIG. ZETT.

1. **D. silvicola** (MEIG.) mörkbrun; antennernas 2 basleder gula; pterostigma svartbrunt; fötter bruna; höfter och lårens bas gula; tarserna långa med de 4 sista lederna hvita, den sista med svart spets.

Zett. X. 4039. XII. 4361. Siebke. Enum. IV. 240.

Under Juni och Juli vid Kristiania och i Gudbrandsdalen inom Norge.

29. Släktet: NEPHROTOMA MEIG. ZETT.

1. **N. dorsalis** (FABR.) gul; thorax med 3° räta, svarta ryggband; antenner svarta, 2—3 basleder gula; bröstsidorna ofläckade; abdomen med svart ryggband; pterostigma brunt; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4005.

Funnen i Skåne och Lappland.

30. Släktet: CTENOPHORA MEIG. ZETT.

1:0 Antenner hos ♂ blott på inre sidan med kamlika utskott, hos ♀ sammanträngda, rundade leder; ägglägningsröret smalt, rödgult eller beckbrunt. *Dictenidia* BRULLÉ.

1. **C. bimaculata** (LIN.) svart; antenner svarta; abdomen svart (♂) eller på sidorna och undertill gulfläckig (♀); vingar

med svart pterostigma, der bakom ett svart tvärband och i spetsen en matt brun fläck; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4022. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni—September i hela Sverige och S. Norge.

II:o Antenner hos ♂ både på inre och yttre sidan med kamlika utskott, hos ♀ med tydligen skilda, oftast undertill sågformigt utskjutande leder. (Kroppsfärg svart; pterostigma brunt.)

A) Antenner hos ♂ med korta kamlika utskott äfven på undre sidan (således med 3 rader utskott); abdomen hos ♀ med långt, sabelformigt utstående ägglägningsrör. *Xiphura* BRULLÉ.

1) Antenner rostgula eller gula, 1—2 basleder svarta.

2. **C. atrata** (LIN.) abdomen helt svart (♂) eller vid basen rundt omkring bredt rödgul (♀); antenner rostbruna, 2 basleder svarta; fötter gula; låren hos ♂ mot spetsen svarta; tibiernas spets svart.

Zett. X. 4017. XII. 4902. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli i hela Sverige samt S. och M. Norge, åtminstone upp på Dovre.

3. **C. ruficornis** (MEIG.) abdomen rödgul med svarta ryggfläckar (♂) eller svart, vid basen rundt omkring bredt rödgul, hvilken färg sträcker sig på buken ända till ägglägningsröret (♀); antenner rödgula, 1:sta basleden svart, 2:dra gul eller ljusbrun; fötter rödgula; lårens spets hos ♂ brun.

Meig. S. B. VI. 284. 12. *C. atrata var c.* Zett. X. 4020. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni månad i mellersta Sverige och S. Norge.

2) Antenner helt svarta, stundom med 1:sta leden smutsgul.

4. **C. nigricornis** (MEIG.) abdomen svart; 2:dra och 3:dje segmenterna på sidorna (♂) eller helt och hållet (♀) rödgula; fötter rostgula, lårens och tibiernas spets svart. *Var.* abdomen helt svart med grått band vid basen. *Var. guttiventris* ZETT. thorax med hvitt sidoband; abdomen med gula sidofläckar; antennernas 1:sta led smutsgul.

Zett. X. 4020. XII. 4902.

Under Juni och Juli i hela Sverige.

B) Antenner hos ♂ utan kamlika utskott på undre sidan (således med blott 2 rader utskott); abdomen hos ♀ med kortare, ej sabelformigt utstående ägglägningsrör.

1) Antenner svarta, vid basen gula.

5. **C. pectinicornis** (LIN.) thorax på sidorna med gula fläckar; abdomen rödgul med svarta, hos ♀ stora ryggfläckar; fötter gula, lårens och tibiernas spets hos ♂ svart.

Zett. X. 4012. XII. 4902. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli månader i hela Sverige samt i S. Norge, åtminstone upp i Österdalen.

6. **C. guttata** (MEIG.) thorax med hvitaktig sidostrimma; abdomen svart med hvitaktiga sidofläckar; fötter svartbruna, lårens och tibiernas bas gul.

Zett. X. 4016. Siebke. Enum. IV. 238.

Under April—Juli i Westmanland och S. Norge.

2) Antenner gula, hos ♂ med bruna kamuskott.

7. **C. flaveolata** (FABR.) bröstets sidor upptill med gult band; abdomen svart med 7 gula tvärband; fötter gula; tibiernas spets brun; bakersta låren hos ♀ med brun ring.

Zett. X. 4014. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige och i S. Norge.

31. Släktet: TIPULA LIN. ZETT.

1:0 Antennernas leder undertill hos ♂ längre, hos ♀ kortare sågformigt utskurna. (Kroppsfärg grå; vingar ljus gråaktiga med brunt pterostigma och innanför detta oftast en hvitaktig, aflång fläck; subradialgrenens främre gren utlöper i framkanten.) *Prionocera* LOEW.

A) Thorax med 4 mörka ryggband, hvaraf de 2 mellersta äro hvarandra närstående.

1. **T. diana** (MEIG.) antenner nakna, svarta, 3:dje leden merendels hos ♀ gulaktig; abdomen med brunt ryggband; vingarne med hvit fläck innanför pterostigma; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3966. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni och Juli i Skåne, vid Kristiania och i Gudbrandsdalen.

2. **T. salicetorum** (SIEBKE) antenner håriga, svarta, 2 basleder grå; abdomen utan tydligt mörkare ryggband; vingar utan hvit fläck innanför pterostigma; fötter svarta; lårens och tibiernas bas gul.

Siebke. Nyt. Mag. f. Nat. 1870. 64. Enum. IV. 235.

Under Juli och Augusti på Filefjeld och i Valdres i Norge.

B) Thorax med 3 mörka ryggband, hvaraf det mellersta delas af en svart (hos n:o 3) eller af en grå (hos n:o 4) linea. (Vingar med hvitaktig fläck innanför pterostigma; fötter svarta, lårens och tibiernas bas gul; antenner svarta, nakna, blott 1:sta leden hårig.)

3. **T. serricornis** (ZETT.) abdomen mörk med hvita segmentinskränningar, utan mörkt ryggband.

Zett. X. 3969. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Maj—Augusti i Lappmarken och Finmarken.

4. **T. subserricornis** (ZETT.) abdomen mörk med hvita segmentinskränningar och mörkt ryggband.

Zett. X. 3970.

Under Juni—Augusti i S. och M. Sverige, åtminstone upp i Jämtland, samt i Værdalen i Norge.

II:o Antennernas leder undertill ej sågformigt utskurna, utan cylindriska, stundom knutiga.

A) Subradialgrenens främre gren utanför pterostigma afbruten, hinner ej framkanten. (Thorax med 4 mörka ryggband, de mellersta skilda genom en grå linea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

5. **T. hortulana** (MEIG.) blekgrå; abdomen gulaktig; antenner svarta, 3 basleder gula; vingar marmorerade med hvitt och brunt.

Zett. X. 3922.

Under Juni—September i hela Sverige ända upp i Lappland.

6. **T. varipennis** (MEIG.) grå; abdomen grå med rostgul bas och hvita segmentinskränningar; antenner svarta, 2:dra leden ofta gul; vingar marmorerade med hvitt och brunt.

Zett. X. 3927. Siebke. Enum. IV. 230. *T. nigricornis* Zett. X. 3937. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Augusti på hela halfön.

7. **T. Siebkei** (ZETT.) rödgrå; abdomen ofvan brunaktig med hvita segmentinskränningar; antenner bruna, 3 basleder gula, de följande 4—6 svartriglade; vingar gråaktiga med hvit fläck innanför pterostigma.

Zett. XI. 4359. Siebke. Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli vid Kristiania.

B) Subradialgrenens främre gren utanför pterostigma fullständig, hinner framkanten.

(I:o) Vingar med ljusare och mörkare fläckar, eller med mörka strimor på tämligen glasklar botten, eller åtminstone utom det mörka

pterostigma med en eller flera brunkantade nerver (stundom blott subradialgrenen) jämte ulnarfältets tvärrerv.

(A) Vingar med 3 stora, tresidiga, bruna, framtill smalt sammanhängande framkantsfläckar och lika många blekare, aflånga inkantensfläckar samt brun punkt i disken.

8. **T. gigantea** (SCHUK.) grå; thorax med mörkare ryggband; abdomen stundom gulaktig; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3914. Siebke. Enum. IV. 228.

Under Juni och Juli månader i S. och M. Sverige samt S. Norge.

(B) Vingar annorlunda tecknade än hos (A).

1:0) Vingar fläckiga, marmorerade eller töckniga.

a) Thorax med 3 breda, mörka ryggband, hvaraf det mellersta stundom är deladt.

(1:0) Ryggbanden på thorax så breda att de nästan intaga hela ryggen, ej brunkantade; det mellersta odeladt.

(Fötter bruna, lårens bas gul.)

9. **T. vittata** (MEIG.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; abdomen med mörk sidolinea; vingar bruna med genombrutet, långsgående, hvitt band.

Zett. X. 3917.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige.

(2:0) Ryggbanden på thorax måttligt breda, brunkantade, det mellersta deladt genom en fin brun linea. (Kropps-färg grå; abdomen gulaktig.)

(a) Vingar med brun punkt vid framkantsmidten; pterostigma mörkt.

10. **T. truncorum** (MEIG.) antenner svarta, 2 basleder gula (♂) eller 1:sta grå och 2:dra gul (♀); vingar marmorerade med hvitt och brunt; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3926. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juni och Juli i S. och M. Sverige, åtminstone upp i Jämtland samt inom Norge, åtminstone upp i Værdalen.

(b) Vingar utan brun punkt vid framkantsmidten; pterostigma blekbrunt.

11. **T. pabulina** (MEIG.) antenner svarta; 3 basleder gula (♂) eller 5—7 gula (♀); vingar med 2 otydliga hvita fläckar; fötter bruna; lårens bas bredt gul.

Zett. X. 3942. Siebke. Enum. IV. 231.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige samt i S. Norge.

12. **T. subunilineata** (ZETT.) antenner svarta, knutiga, 2 basleder gula; vingar marmorerade med flera små, hvita fläckar; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3940.

Under Juli i Lappmarken.

b) Thorax med 4 bruna eller grå ryggband, som stundom äro brunkantade.

(1:0) Ryggbanden på thorax brunkantade. (Vingar marmorerade med hvitt och brunt.)

(a) Vingar med en, nästan firsidig, starkt i ögonen fallande, vit fläck på midten; en mörk punkt vid framkantens midten; fötter bruna, lårens bas bredt gul; de 2 mellersta ryggbanden på thorax bilda nästan ett enda.

13. **T. excisa** (SCHUMM.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; abdomen gulaktig, knapt med spår till mörk sidolinea.

T. speculum Zett. X. 3924. Siebke. Enum. IV. 229.

T. excisa Schumm. Besch. Schles. Tip. 42. 13.

Under Juli och Augusti i Lappmarken, Österdalen, Gudbrandsdalen, Værdalen och på Dovre.

(b) Vingar utan starkt i ögonen fallande, firsidig vit, blott matt fläck på midten, men med 2 mörka punkter vid framkanten (1 vid midten och 1 nära basen); fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; de båda mellersta ryggbanden på thorax bilda ej ett enda, utan äro åtminstone på något ställe åtskilda genom grått. (Thorax gulgrå; abdomen gulaktig, bakåt grå, med 3 mörka linier, hvaraf rygglinien stundom är otydlig.)

14. **T. scripta** (MEIG.) mellersta ryggbanden på thorax framtill och baktill förenade, blott på midten skilda genom grått.

Zett. X. 3918. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge, åtminstone inemot Throndhjem.

15. **T. nubeculosa** (MEIG.) mellersta ryggbanden på thorax fullständigt skilda genom grått, blott framtill stundom förenade.

Zett. X. 3920. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Maj—Augusti i hela Sverige och i S. och M. Norge, åtminstone till Throndhjem.

(2:0) Ryggbanden på thorax enfärgade (ej brunkantade).

(a) Pterostigma svartbrunt, sträcker sig halfmånförmigt

från framkanten öfver tvärnerverna till basen af inskjutningsfältet. (Vingar grå, hvitfläckiga mellersta ryggbanden på thorax framtill förenade).

16. **T. signata** (STÆG.) blekt grå; abdomen gulaktig, båda sista segmenterna bruna och spår till 3 bruna långsgående linier; antenner svarta, 2 basleder gula; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3932. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juli—September i Romsdalen och Gudbrandsdalen samt vid Kristiania i Norge.

(b) Pterostigma ljusare eller mörkare brunt, aflångt, blott beläget utmed framkanten.

(1) Mellersta ryggbanden på thorax både framtill och baktill förenade, blott på midten åtskilda genom grått. (Vingar marmorerade af hvitt och brunt; den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar tämligen bågformiga.)

17. **T. obsoleta** (MEIG.) blekt grå; abdomen gulaktig, baktill brun, segmentinskränningarna hvita; antenner mörka, 2 basleder gula; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3939.

Under Juni—September i Upland och Norrbotten.

(2) Mellersta ryggbanden på thorax ej någonstades med hvarandra förenade, ehuru hvarandra mer eller mindre närstående. (Vingar marmorerade eller fläckiga af hvitt och brunt samt med en tydlig brun punkt vid midten nära framkanten.)

(a²) Vingens hvita fläckar bilda inga tydliga tvärband, utan äro spridda.

(a³) Den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar eller åtminstone den bakre tämligen bågformiga. (Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; abdomen gulaktig.)

(a⁴) Vingar med talrika (10—12) hvita fläckar.

18. **T. marmorata** (MEIG.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; vingnerver bruna; abdomen stundom baktill brun.

Zett. X. 3931. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge.

(b⁴) Vingar med få (3—5) otydliga hvita fläckar.

19. **T. ceres** (FRIES) blekt rödgrå; antenner bruna, 2 basleder gula; vingnerver blekbruna; abdomen gul, baktill med brun fläck ofvan.

Zett. X. 3946.

Funnen i Skåne.

20. **T. circumdata** (SIEBKE) ljusgrå; antenner svarta, 3 basleder gula; vingnerver bruna; abdomen med brunt band längs rygg och sidor, sista segmenterna bruna.

Siebke. Nyt Mag. f. Nat. 1863. 182, Enum. IV. 231.

Under Augusti på Dovre.

(b³) Den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar ej bågformiga, utan mera räta. (Abdomen gulaktig med brunt ryggband; antenner bruna, 2—3 basleder gula.)

21. **T. longicornis** (SCHUMM.) ljusgrå; vingar med 3—4 otydliga, hvita fläckar; abdomens sista segmenter bruna; fötter bruna, låren gula.

Zett. X. 3944. Siebke. Enum. IV. 231.

Under Juni och Juli i hela Norge.

22. **T. hortensis** (MEIG.) gulaktig; thorax blekgrå; vingar marmorerade med vitt och brunt samt med brun punkt vid midten nära framkanten; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3934. Siebke Enum. IV. 229.

Under Juni och Juli i S. och M. Sverige, samt vid Kristiania och i Österdalen inom Norge.

(b²) Vingens hvita fläckar bildar 2 sammanhängande, breda tvärband och en större vit fläck utanför pterostigma. (Abdomen gulaktig med 3 bruna linier, hvaraf rygglinien ofta är otydlig; vingar med brun punkt vid midten nära framkanten.)

23. **T. micans** (ZETT.) ljusgrå; antenner svarta, 2 basleder gula; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3930. Siebke Enum. IV. 230.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge.

c) Thorax med 5 bruna, enfärgade ryggband; de 3 mellersta parallella, framtill nästan förenade, det mellersta af dessa ganska fint. (Vingar marmorerade af vitt och brunt, med brun punkt vid midten nära framkanten; abdomen grå.)

24. **T. crassicornis** (ZETT.) grå; abdomen baktill med

hvita segmentinskränningar; antenner svarta; 2:dra basleden brun; fötter bruna, låren utöfver midten gula.

Zett. X. 3933. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juni och Juli i Lappmarkerna samt på Dovre och Filefjeld.

d) Thorax med 8 mörka ryggband, de mellersta skilda genom smal grå linea. (Vingar såsom hos föregående.)

25. **T. octolineata** (ZETT.) ljusgrå; de 4 yttre rygglinierna på thorax korta, krökta; antenner svarta, 2—3 basleder gula; fötter såsom hos föregående.

Zett. X. 3936. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Juli i Jämtland och Österdalen, på Dovre och i Værdalen.

2:o) Vingar hvarken fläckiga, marmorerade eller töckniga, men väl strimmiga af brunt, derigenom att en eller flera af långnerverna jämte ulnarfältets tvärnerv äro brunkantade. (Thorax med 3 mörka, stundom brunkantade ryggband, det mellersta ganska bredt.)

a) Ryggbanden på thorax brunkantade, det mellersta deladt genom en brun linea. (Kroppsfärg grå; antenner bruna, 1—3 (♂) eller 1—4 (♀) basleder gulaktiga.)

26. **T. marginata** (MEIG.) abdomen mörkbrun med rostgul rygglinea och rostgul fläck ofvan mot basen; vingar brunaktiga längs midten bleka, längs framkanten svartaktiga; pterostigma mörkbrunt, innanför detta en vit fläck.

Zett. X. 3961. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni och Juli i S. Norge.

27. **T. lateralis** (MEIG.) abdomen med svartbrunt sidoband; vingar grå, längs framkanten lergulaktiga; pterostigma mörkbrunt, innanför detta en vit fläck, som ofta sträcker sig till inskjutningsfältets bas.

Zett. X. 3962. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Maj—Augusti i S. och M. Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

b) Ryggbanden på thorax ej brunkantade.

(1) Mellersta ryggbandet på thorax odeladt. (Abdomen med mörk strimma på rygg och sidor; vingar gula, innanför pterostigma en vit fläck, som går till eller genom inskjutningsfältet.)

28. **T. opaca** (SIEBKE) askgrå; abdomen gulgrå; vingner-

verna bruna; dorsalnerven, subulnarnerven och ulnarfältets tvärnerv brunskuggade; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun. Siebke. Nyt. Mag. f. Nat. 1872. 61. Enum. IV. 235.

Under Augusti i Österdalen i Norge.

29. **T. vernalis** (MEIG.) ljus askegrå; abdomen gul med hvita segmentinskränningar; alla vingnerver brunskuggade, så att mellanrummen synas såsom hvitaktiga strimmor; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3941. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Augusti i S. och M. Sverige samt i Norge, åtminstone upp till Alstadhaug.

(2) Mellersta ryggbandet på thorax deladt genom en fin grå linea. (Abdomen utan mörk strimma längs rygg och sidor; segmentinskränningarna hvitaktiga; vingar grå med bruna, vid basen bleka nerver; kroppsfärg askgrå; fötter bruna, låren mot basen gula.)

30. **T. macrocera** (ZETT.) antenner svarta, 2 basleder (♂) eller 2:dra leden gulaktig (♀); lederna cylindriska; abdomen gulaktig, bakåt brun; pterostigma svartbrunt, innanför detta en liten hvitaktig fläck.

Zett. X. 3967.

Under Juni—Augusti i Norrbotten och Lappland.

31. **T. subnodicornis** (ZETT.) antenner svarta; lederna hos ♂ kantiga; abdomen grå; pterostigma brunt, otydligt.

Zett. X. 3971. Siebke. Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli i norra Sverige och inom Norge ned till Kristiania.

(II:o) Vingar med grå eller gulaktig anstrykning; pterostigma brunt; innanför detta en glasklar fläck; brun punkt i disken och vanligen brun punkt i inkanten.

32. **T. lutescens** (FABR.) gulaktig; thorax med grå rygg och 3 brunaktiga ryggband, det mellersta dubbelt; fötter gulaktiga; lårens och tibiernas spets mörk.

Zett. X. 3916. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juli—September i S. och M. Sverige och S. Norge.

(III:o) Vingar enfärgade, hvarken med mörka fläckar eller mörka strimmor, på sin höjd med mörkt pterostigma och innanför detta en klar, hvitaktig större eller mindre fläck, eller framkanten bredt mörk.

(A) Vingar gulaktiga, blekbrunaktiga eller svartgrå, stundom helt klara.

1:o Vingar brunaktiga med bred, skarpt glänsande mörkbrun strimma längs framkanten. (Thorax med 3 mörka, mörkantade ryggband.)

a) Vingar med hvitaktig, längsgående strimma längs den bruna framkantsstrimman. (Mellersta ryggbandet på thorax ej deladt genom brun linea.)

33. **T. oleracea** (LIN.) askgrå; antenner svartaktiga, 2—4 basleder gula; abdomen grå eller gulaktig, stundom med brun rygglinea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3958. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni—Augusti i hela Sverige och S. och M. Norge.

b) Vingar utan hvitaktig strimma längs den bruna framkantsstrimman.

34. **T. paludosa** (MEIG.) askgrå; mellersta ryggbandet på thorax ej deladt genom brun linea; antenner svartaktiga, 2—4 basleder gula; abdomen grå eller gulaktig, stundom med brun rygglinea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3960. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juli och Augusti i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

35. **T. fusca** (STÆG.) brungrå; mellersta ryggbandet på thorax deladt genom svart linea; antenner bruna med gul bas; abdomen med brunt ryggband och hvita segmentinskarningar; fötter svarta, lårens bas gul.

Zett. X. 3961.

Under Augusti månad i Skåne.

2:o Vingar utan skarpt begränsad brun strimma längs framkanten, men väl der stundom mörkare än i disken.

a) Vingar innanför pterostigma med klar, hvitaktig fläck, som tvärbandslikt går öfver subradialgrenen, åtminstone till eller in i inskjutningsfältet och stundom längre. (Vingar gråaktiga; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

1) Abdomen askgrå med brun linea längs rygg och sidor. (Thorax grå med 4 ljusbruna ryggband.)

36. **T. lunata** (LIN.) antenner bruna, 2:dra leden oftast, 1:sta undertill och 3:dje vid basen gul; palper bruna.

Zett. X. 3964.

Under Maj och Juni i Skåne.

2) Abdomen rostgul; thorax ofvan rostgul med mörka ryggband.

37. **T. ochracea** (MEIG.) thorax med 4 rostbruna band; abdomen utan mörk rygglinea, men med rudimentära sidolinier; antenner bruna, mot basen mer eller mindre långt gula; palper gula, i spetsen svarta.

Zett. X. 3947. Siebke Enum. IV. 232.

Under Maj—Augusti på hela halfön.

38. **T. lætabilis** (ZETT.) thorax med 3 svartgrå band, det mellersta brunkantadt; abdomen med brun rygglinea; antenner gula, brunringlade; palper gula, i spetsen svarta.

Zett. X. 3950. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juli och Augusti i norra Sverige, på Gotland och i södra Norge.

3) Abdomen rostgul; thorax ofvan rostbrunaktigt grå med mörka ryggband.

(a) Abdomen med mörkt ryggband.

39. **T. selene** (MEIG.) thorax med 4 tydliga bruna ryggband; antenner gula, brunringlade; den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker föga öfver basen af inskjutningsfältet.

Zett. X. 3955. Siebke Enum. IV. 231.

Under Juli och Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge.

40. **T. fascipennis** (MEIG.) thorax med 3 otydliga ryggband; antenner bruna med 2 basleder gula (♂), eller gula, mot spetsen bruna (♀); den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker långt öfver basen af inskjutningsfältet och hos ♀ nästan till vingens inkant.

Zett. X. 3948. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juni—September i hela Sverige och i södra Norge.

(b) Abdomen utan mörkt ryggband, sista segmentena bruna.

41. **T. picticornis** (ZETT.) thorax med 3 mörka ryggband, det mellersta deladt genom fin grå linea; antenner gula, brunringlade; den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker föga öfver basen af inskjutningsfältet.

Zett. XII. 4899.

Funnen på Öland.

b) Vingar innanför pterostigma med liten, ofta otydlig hvitaktig fläck, som går knapt öfver subradialgrenen och hinner ej inskjutningsfältet.

1) Antenner hos ♂ med långsträckta leder, hvardera vid båda ändar rundaktigt uppblåsta; abdomen hos ♀ lång, betydligt längre än de ej förkrympta vingarne.

42. **T. nodicornis** (MEIG.) askgrå; thorax med 4 breda, bruna ryggband; abdomen gulaktig med brunt ryggband; antenner bruna, 2 basleder gula; vingar gråaktiga; pterostigma matt. Zett. X. 3952. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge i Gudbrandsdalen och på Dovre.

2) Antenner hos ♂ af vanlig form; abdomen hos ♀ föga längre än vingarne, då dessa ej äro förkrympta, såsom stundom är förhållandet.

(a) Thorax med 4 mörka ryggband. (Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; vingar gråaktiga, ej hos ♀ förkrympta.)

43. **T. limbata** (ZETT.) gulaktig; thorax å ryggen askgrå, ryggbanden otydliga; abdomen gul, baktill brun, utan mörkt ryggband; antenner svarta, 2 basleder gula; pterostigma svartbrunt. Zett. X. 3951.

Under Augusti månad i Lappland.

44. **T. flavolineata** (MEIG.) askgrå; ryggbanden å thorax tydliga; abdomen gul med 4 bruna band (♂) eller brun med gult band längs rygg och sidor (♀); antenner brunaktiga, mörk-ringlade, 2—3 basleder gula; pterostigma blekt.

Zett. X. 3957. Siebke Enum. IV. 233.

Under Juni månad i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

(b) Thorax med 3 mörka ryggband, det mellersta deladt genom en fin grå eller bruna linea.

(1) Abdomen grå med svartbrunt sidoband, men utan ryggband. (Vingar ej förkrympta, brunaktiga; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom brun linea.)

45. **T. pruinosa** (MEIG.) askgrå; antenner svarta, 3:dje ledens bas stundom gul; palper svarta; pterostigma ljusbrunt; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3978. Siebke Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli i södra och mellersta Sverige och Norge.

- (2) Abdomen gul, stundom baktill brun; palper helt eller blott vid basen gula. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun; antenner bruna, vid basen mer eller mindre gula; vingar hos ♀ ej förkrympta.)

46. **T. quadrivittata** (STÆG.) askgrå; mellersta ryggbandet å thorax ej deladt; abdomen med svartaktigt sidoband och utan ryggband; palper bruna, 1:sta leden gul; vingar brunaktiga.

Zett. X. 3980.

Under Augusti i Småland.

47. **T. luteipennis** (MEIG.) askgrå; mellersta ryggbandet deladt genom fin mörk linea; abdomen med brunt, mer eller mindre tydligt ryggband, men utan sidoband; palper gula med brun spets; vingar gulaktiga.

Zett. X. 3974. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige och Norge.

- (3) Abdomen gul, stundom baktill brun; palper helt bruna.

*) Abdomen med brunt ryggband; antenner svarta eller svartbruna; vingar hos ♀ förkrympta.

48. **T. melanoceros** (SCHUM.) askgrå; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom fin mörk linea; vingar gråaktiga; pterostigma blekbrunt. *Var.* abdomen med brunt sidoband.

Schumm. Besch. Schles. Tip. 75, 30. *T. lineata* Zett. X. 3975. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti och September i hela Sverige och södra och mellersta Norge.

**) Abdomen utan brunt ryggband, baktill brun; antenner svarta eller svartbruna, 2:dra basleden gul; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom en fin grå linea. (Vingar hos ♀ stundom förkrympta.)

49. **T. grisescens** (ZETT.) grå; vingar hvitgrå med mörkbrunt pterostigma, hos ♀ ej förkrympta; fötter bruna, lårens bas bredt gul.

Zett. X. 3972.

Under April och Maj i Skåne

50. **T. pagana** (MEIG.) grå; vingar grå med blekt, otydligt pterostigma, hos ♀ förkrympta; fötter bruna, lårens bas gul. Zett. X. 3980. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

(B) Vingar svartbruna, jämförelsevis korta, hos ♀ kortare än abdomen, men ej förkrympta.

51. **T. nigra** (LIN.) svartbrun; abdomen vid basen ofta gulaktig; antennernas 1—2 basleder ofta gula; fötter svartbrunaktiga; lårens bas gul.

Zett. X. 3981. Siebke Enum. IV. 235.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge.

32. Släktet: PTYCHOPTERA FABR. ZETT.

I:o Vingar klara, ofläckade. (Fötter gula; lårens, tibiernas och tarsernas spets brun.)

1. **P. scutellaris** (MEIG.) svart; skutell gul; bröstsidor askgrå; palpernas bas gul.

Zett. X. 4029. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni—September på hela halfön.

II:o Vingar med svarta eller svartbruna fläckar och tvärband.

a) Bakfötternas metatars hvit. (Bröstsidor askgrå; fötter bruna, låren gula med brun spets.)

2. **P. albimana** (FABR.) svart; skutell och palper gula; abdomen med 2 gula tvärband (♂) eller gula sidofläckar (♀); vingarnes tvärnerv och pterostigma svartbruna.

Zett. X. 4028.

Under Maj—September i södra och mellersta Sverige.

b) Bakfötternas metatars brun eller brungul; bröstsidor glänsande silfverhvita. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun; skutell och palper gula.)

3. **P. contaminata** (LIN.) svart; abdomen såsom hos föregående; vingar med 3 afbrutna svartbruna tvärband och några sådana punkter.

Zett. X. 4025. Siebke Enum. IV. 238.

Under Maj—September i hela Sverige och mellersta Norge.

c) Bakfötternas metatars brun eller brungul; bröstsidor svarta, utan silfverglans. (Fötter och lår såsom hos föregående; skutell svart; palper gula.)

4. **P. lacustris** (MEIG.) svart; abdomen med 2 gula tvärband, men hos ♀ oftast enfärgad; vingar med 2 bruna tvärband.

Zett. X. 4026. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni och Juli i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

5. **P. paludosa** (MEIG.) svart; abdomen enfärgad; vingar med afbrutet svartbrunt tvärband öfver disken och bakom detta några punkter af samma färg.

Zett. X. 4027. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni och Juli i Skåne och vid Kristiania.

ORCHESTES POPULI L. SÅSOM SKADEDJUR.

Vid ett besök i Arbrå prestgård i mellersta Helsingland sommaren 1880 fann jag bladen på de der planterade balsampopparne angripna af en insektlarv, som lefde såsom minerande inuti bladen. Man kunde knapt finna ett enda blad, som ej vanpryddes af en eller flera bruna fläckar, uppkomna derigenom, att larven förtärt de klorofyllförande cellagren inuti bladet, men lemnat den ofärgade öfverhuden orörd. Fläckarne hålla vanligen 10—15 m.m. i genoms kärning och sammanflyta ofta nog med hvarandra. I Augusti månad funnos i bladen dels ännu ej fullväxta larver, dels puppor hvilka jag efter några veckor lyckades få kläckta. Det visade sig då, att insekten var den lilla hoppande snytbaggen *Orchestes populi* L., svart med rödgula ben. I början af Juni 1881, vid ett besök å samma ställe, fick jag iakttaga huru de på marken öfvervintrade skalbaggarne nu i otaliga skaror vandrade eller rättare sagdt hoppade uppåt trädstammarne och spredo sig på de nyss utslagna bladen. Ett närstående plank samt under träden växande buskar voro alldeles svarta af de uppåtsträfvande små djuren. Snart voro alla blad försedda med sina gäster, som dels frossade af den späda grönskan, dels rustade sig för att nedlägga äggen i den saftiga bladväfnaden. På detta sätt har nu denna insekt der härjat i flera år. Jag ville fästa uppmärksamheten härå, enär, så vidt jag vet, denna iakttagelse icke förut gjorts i vårt land.

Chr. Aurivillius.